

T.T.B Raporları

Ulusal Sağlık Akademisi hakkında rapor

Istanbul Tabip Odası Ulusal Sağlık Akademisi Çalışma Grubu

Sağlık Bakanlığı görevini yürüten meslektaşımız sayın Dr. Yıldırım Aktuna'nın önerdiği "Ulusal Sağlık Akademisi" projesinin ciddiyetle değerlendirilmesini ve konu ile ilgili tikanıkları adım adım çözmeye başlayabilecek bir karar organı haline getirilmesi için çaba göstermeniz gerektiğini tespit eden İstanbul Tabip Odası üyesi hekimler bir çalışma grubu oluşturmuşlardır. Çalışanlarının sonunda raporu hazırlayarak meslektaşımızın değerlendirilmesine sunmuşlardır.

Hekimlik eğitiminin çeşitli kademelerindeki tarafları temsil eden kişi-kurumlar özellikle son yirmi yıldır konu ile ilgili çeşitli politikalar geliştirmişlerdir. Bu politikalarını-projelerini, konu ile ilgili karar organlarına, sayısız "danışma ve koordinasyon" toplantısında iletmişlerdir. İstanbul Tabip Odasının konu ile ilgili çalışma grubu gerek ülkemizin, gerekse hekimlerin ihtiyacına cevap verecek hekimlik eğitim politikası için son yirmi yılın çabalarını değerlendirmiş ve aşağıdaki sonuçlara varmıştır.

1- Mezuniyet öncesi ve sonrası hekimlik eğitiminin hedeflerinin belirlenmesi, eğitimin yürütülme biçimi ve sonuçlarının denetlenmesi ile ilgili kararlar özellikle son on yıldır siyasi iktidarların doğrudan kontrol ettiği organlar tarafından alınmıştır ve halen de alınmaktadır.

2- Hekimlik eğitimi ile karar yetkisini elinde tutan organlar, konu ile ilgili kendisi dışındaki tarafların geliştirdiği politikaların esas noktalarını dikkate almamıştır.

3- Konu ile ilgili taraflar karar organlarının dışında tutulmuş, "katılım" yalnızca danışma özelliğindeki görüşmelerle sınırlı kalmıştır.

4- Bu yönetim politikasının sonucu olarak, hekimlik eğitiminde bugün gelinen nokta ciddi bir tikanıklıktır.

5- Bu tikanıklık konu ile ilgili organları dahil hemen tüm taraflarca kabul edilmektedir.

6- Hekimlik eğitimindeki bu tikanıklık, sağlık hizmetleri sektörünün en önemli parçasını etkilediğinden, gerek hekimlerde ve tıp mesleğinde gerek

se hizmetlerin yürütülmesinde ciddi bir tahribata yol açmıştır.

7- Hekimlerin ve toplumun ihtiyacı olan uygar bir tıp ortamına adım adım ulaşabilmek, için, hekimlik eğitiminin planlama, yürütme ve denetlemesinde köklü reformlara ihtiyaç vardır.

8- Bu konudaki reformlar dizisine öncelikle hekimlik eğitiminin karar organlarından başlamak gerekmektedir.

9- Yukarıdaki değerlendirmelere dayanarak, "Ulusal Sağlık Akademisi"nin aşağıdaki esaslara dayanmasını öneriyoruz:

a) Kurumun hekimlik eğitimi ile ilgili tüm konularda Türkiye Büyük Millet meclisi'nden sonra en yetkili karar organı olması.

b) Kurumda konu ile ilgili tüm tarafların temsil edilmesi.

10- Tartışmaya açılan akademi, taslağı, hekimlik eğitimi dışında, Diş hekimliği, Eczacılık ve hemşirelik eğitimleri ile sağlık araştırmaları ve toplumun sağlık eğitimi alanlarında yetkili kılınmıştır. Gerek ilgili sağlık meslek kuruluşlarının gerekse TTB'nin bu alanlarda saptadığı tikanıkların birbirleri ile yakın bağlantısının önemine dayanarak tasarının kapsamı genişletilmiştir. Doğaldır ki tasarının kapsamına girmeye sözü edilen taraflar karar verecektir. Ancak hekimlerinde bu konularla ilgili bir taraf olduğu görüşünderiz ve tartışılmasını öneriyoruz.

11- Raporun ekleri:

a) Ek 1'de DPT'nin 1987'de yayınladığı bir raporun esas değerlendirmelerini ifade eden alıntılar mevcuttur. Bu değerlendirmelerden hekim sayısını arttırmaya yönelik kararlar çıkartılmış ve uygulanmıştır.

b) Ek 2'de, 1990 başında "Türk Üniversitesi Tıp Eğitimi Konseyi"nin tıp öğrencisi ve hekim sayısını arttırmaya yönelik kararlar çıkartılmış ve uygulanmıştır.

b) Ek 2'de, 1990 başında "Türk Üniversiteleri Tıp Eğitimi Konseyi"nin tıp öğrencisi ve hekim sayısının artması ile ortaya çıkan sorunları değerlendirdiği raporu bulunmaktadır.

c) Ek 3'de "TBMM tıp eğitimi araştırma komisyonu"nun 1991'de yaptığı, hekimlik eğitimine ilişkin araştırma sonuçları ve önerileri yer almaktadır.

d) Ek 4'de Sağlık Bakanlığı'nın DPT ve Price-Watherhouse'sa 1989'da "Türkiye sağlık sektörü'nün durumu" hakkında hazırladığı raporun, sağlık insan gücü ve hekimlik mesleğinin durumu ile ilgili sonuçlar yer almaktadır.

e) Ek 5'de hekimlikte uzmanlık eğitiminin durumu hakkında TTB'nin ilgili komisyonlarının yaptığı değerlendirmelerden alıntılar yer almaktadır.

Bilgilerinize ve görüşlerinize sunulur.

Ulusal Sağlık Akademi'si'nin görev - yetki ve yapısı hakkında hazırlanan bu taslak aşağıdaki kaynaklarda, gerek açıkça gerekse teammül olarak, ortaya konulan durum analizleri ve çözüm stratejileri referans alınarak hazırlanmıştır.

Tıp ve hemşirelik eğitimi sempozyum tutanakları, İstanbul Tıp Kurultayı, Eylül 1977

Türkiye'de hekim ihtiyacı ve tıp eğitimi, TC Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Başkanlığı, Şubat 1987

Türkiye sağlık sektörü master plan etüdü. Mevcut durum raporu, TC Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Aralık 1989

Tıp fakültelerindeki öğrenci fazlalığının yarattığı sorunlar, rapor, Türk Üniversiteleri Tıp Eğitimi Konseyi, Mart 1990

Türkiye'de tıp eğitimi, rapor, Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu, Aralık 1991

Sürekli tıp eğitimi, perspektifler. Rapor, Türk Tabipleri Birliği Tıp Eğitimi Kolu, Haziran 1991

Büyük kongre kararları, 1975-1991 yılları arası. Türk Tabipleri Birliği

Sosyal Sigortalar Kurumu Raporu, Türk Tabipleri Birliği SSK Komisyonu, Kasım 1991

Doctors And State Medicine, A Study of The British Health Service, Gordon Forsyth, 1973

AKADEMİNİN AMACI VE GÖREVLERİ

1- Türkiye Toplumunun sağlık düzeyini korumak ve yükseltmek hedefine yönelik olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) nin stratejik karar almasına yardımcı olacak şekilde, daimi eforasyon ve danışmanlık hizmeti yürütmek.

2- TBMM'nin sağlık insan gücü, sağlık araştırmaları ve toplumun sağlık eğitimi konularında aldığı stratejik kararların uygulanması için taktik projelendirmeyi (tüzükler, projeler, tedbirler) yapmak. Bu projelerin gerçekleşmesine yönelik tedbirler almak ve bu tedbirlerin uygulamasını denetlemek.

3- Türkiye toplumunun sağlık düzeyini korumaya ve yükseltmeye yönelik standartları tespit etmek, bu standartlara uygun insan gücü ve alt yapı planlamaları yapmak.

4- TBMM'nin sağlık hizmetleri ve sağlık finansmanı sektörü hakkında aldığı stratejik kararların taktik projelendirilmesini, her iki konudaki ilgili kurumların koordinasyonunu sağlayarak gerçekleştirmek ve yürütme ile görevli kurumlara tavsiye etmek.

AKADEMİNİN YETKİLERİ

Akademi kendisine verilen görevleri aşağıdaki yetkileri kullanarak gerçekleştirir.

1- Türkiye'deki tüm özel - tüzel kişiler ve kamu kurumlarından, görev alanına giren enformasyonu elde edebilme hakkı.

2- Sağlık insan gücünün mesleğini uygulayabil-

mesi ile ilgili her türlü lisansı ve sertifikayı verme ve geri alma hakkı.

3- Sağlık insan gücünün eğitimi, sağlık araştırmaları ve toplumun sağlık eğitimi konularında TBMM tarafından tahsis edilmiş mali kaynakların dağıtımını ve bu kaynakların nasıl kullanıldığının denetimi.

AKADEMİNİN YAPISI

Akademi yukarıdaki yetkilerini akademi meclisi ile kullanır.

Akademi Meclisi, akademinin en yüksek karar organıdır.

Akademi Meclisi aşağıdaki üyelerden oluşur.

1- Hükümetin atadığı üyeler: Akademinin görev ve yetkilerini gözetimine alarak hükümet, konu ile ilgili olduğunu tespit ettiği, kendisine bağlı yürütme organlarından üyeler atar. Bu üyelerin toplam sayısı akademi meclisinin beşte ikisini oluşturur.

2- Sağlık meslekleri eğitimini yürüten ve sağlık araştırmaları çalışmalarını yapan kurumların seçim ile gönderdiği üyeler. Bu üyelerin toplam sayısı akademi meclisinin beşte ikisini oluşturur.

3- Sağlık meslek kurumlarının seçim ile gönderdiği üyeler. Bu üyelerin toplam sayısı akademi meclisinin beşte birini oluşturur.

Akademi Meclisinin başkanı üyeler arasında seçilir ve akademiye temsil eder.

Akademi, görevlerin gerçekleştirmek için gerekli yürütme organlarını kurar. Bu organlar akademi başkanına bağlıdır.

Akademinin maliyesi katma bütçeli bir kurum olarak düzenlenir.

Akademi üyeleri, bu görevleri nedeniyle ücret almazlar. Yalnızca başkan ve akademinin altı ana komisyonunun başkanları tam süre bu görevde çalışacaklarından ücretlendirilirler.

Kamu kurumlarında ücretli olarak çalışan akademi üyeleri, bu kurum ile ilgili görevlerini yürüttükleri sürelerde aslen çalıştıkları kurumlardan ücretli izinli sayılırlar. Akademi çalışmaları ile ilgili olarak yaptıkları masraflar akademi bütçesinden karşılanır.

Akademi meclisinin seçimle gelen üyelerini tespit için yapılacak seçimleri ilgili kurumlar kendileri yaparlar.

AKADEMİNİN KOMİSYONLARI

Akademi meclisi, kurumun yetkilerini aşağıdaki komisyonlar eli ile kullanır.

Sağlık meslekleri mezuniyet öncesi eğitim komisyonu

Görev ve yetkileri;

1- Ülkenin ihtiyacı olan sağlık insan gücünün sayısını tespit etmek.

2- Sağlık meslekleri eğitiminin durumunu izlemek.

3- Sağlık meslekleri mezuniyet öncesi eğitiminin stratejini ve standartlarını saptamak, uygulamayı denetlemek.

4- TBMM'nin Türkiye sağlık meslekleri mezuniyet öncesi eğitimi için tahsis ettiği mali kaynakların eğitim kurumları arasında nasıl dağıtılacağına karar vermek ve bu kaynakların kullanımını denetlemek.

Komisyounun yapısı;

Komisyoun dört komiteden oluşur.

1- Mezuniyet öncesi tıp eğitimi komitesi

Komisyounun yukarıdaki görev - yetkilerini tıp eğitimi alanında yürütür. Komiteyi oluşturan üyelerin beşte ikisini hükümet atar. Diğer beşte ikisi tıp fakültelerinin seçim ile gönderdikleri üyelerden, beşte biri ise Türk Tabipleri Birliğinin gönderdiği üyelerden oluşur.

2- Mezuniyet öncesi dış hekimliği eğitimi komitesi

Komisyounun yukarıdaki görev ve yetkilerini dış hekimliği eğitimi alanında yürütür. Komiteyi oluşturan üyelerin beşte ikisi hükümetin atadığı, diğer beşte ikisi dış hekimliği fakültelerinin seçim ile gönderdikleri, beşte biri ise Türk Dış Hekimleri Birliği'nin gönderdiği üyelerden oluşur.

3- Mezuniyet öncesi eczacılık komitesi

Komisyounun yukarıdaki görev ve yetkilerini Eczacılık eğitimi alanında yürütür. Komiteyi oluşturan üyelerine beşte ikisi hükümetin atadığı üyelerden, beşte ikisi eczacılık fakültelerinin seçim ile gönderdikleri, beşte biri ise Türk Dış Hekimleri Birliği'nin gönderdiği üyelerden oluşur.

3- Mezuniyet öncesi eczacılık eğitimi komitesi

Komisyounun yukarıdaki görev ve yetkilerini Eczacılık eğitimi alanında yürütür. Komiteyi oluşturan üyelerine beşte iki hükümetin atadığı üyelerden, beşte ikisi eczacılık fakültelerinin seçim ile gönderdiği, beşte biri Türk Eczacılar Birliği'nin gönderdiği üyelerden oluşur.

4- Mezuniyet öncesi hemşirelik-ebelik-sağlık teknisyenliği komitesi

Komisyounun yukarıdaki yetkilerini bu alanda yürütür.

Sağlık meslekleri lisans komisyonu

Görev ve yetkileri;

1- Sağlık meslek eğitimi bitirmiş kişilerin diplomalarını onaylayarak, bu kişilere Türkiye sınırları içinde mesleklerini uygulama yetkisini tanımak (lisans vermek).

2- Sağlık meslek mensuplarının mesleklerini yürütürken yaptıkları hatalı uygulamaları değerlendirmek, kişileri uyarmak. Mesleki hataların tekrarlanmaması için gerek kişinin çalıştığı kurumun alması gereken tedbirleri saptamak ve bildirmek.

3- Gerek gördüğü kişilerin Türkiye sınırları içindeki sağlık mesleklerini uygulama yetkisini kaldırmak (lisans iptali).

Komisyounun yapısı;

Komisyoun dört komiteden oluşur.

1- Hekimlik lisans komitesi

Komisyounun yukarıdaki görev ve yetkilerini hekimlik mesleğinde yürütür. Komiteyi oluşturan üyelerin üçte biri hükümetin atadığı, üçte biri tıp fakültelerinin seçim ile gönderdikleri, üçte biri Türk Tabipleri Birliği'nin gönderdiği üyelerden oluşur.

2- Dış hekimliği lisans komitesi

3- Eczacılık lisans komitesi

4- Hemşirelik-ebelik-sağlık teknisyenliği komitesi

Yukarıdaki komiteler, komisyonu ilgili sahalardaki görev ve yetkilerini yürütür. Komite üyelerinin üçte biri hükümetin atadığı, üçte biri ilgili mesleğin eğitimi yürüten kurumların seçimle gönderdikleri, üçte biri ilgili meslek birliğinin gönderdiği üyelerden oluşur.

Sağlık meslekleri mezuniyet sonrası eğitim komisyonu

Görev ve yetkileri;

1- Sağlık mesleklerinde, mezuniyet sonrası eğitimin stratejilerini ve standartlarını saptamak.

2- Mezuniyet sonrası eğitimi yürütecek kişileri ve kurumları sertifikalandırmak. Bu kişileri eğitim performanslarını takip etmek-değerlendirmek, ve gerekli gördüğü durumlarda eğitim verebilme sertifikasını iptal etmek.

3- Çeşitli mezuniyet sonrası (tıp uzmanlıkları dahil) eğitim programlarını tamamlamış kişilere bu sahalarda mesleki uygulama yetkisi vermek (uzmanlık sertifikası vermek). Bu kişilerin, mesleğini yürütürken uzmanlık sertifikasına dayanarak yaptığı hatalı uygulamaları değerlendirmek. Buna dayanarak ilgili kişileri uyarmak, hataların tekrarlanmaması için gerek kişinin gerekse çalıştığı kurumun alması gereken tedbirleri saptamak, bildirmek. Gerek gördüğü kişilerin uzmanlık sertifikalarını iptal etmek. Bu paragrafın kapsadığı konularda sağlık meslekleri lisans komisyonu ve/veya bu komisyonun ilgili meslek komitesi ile birlikte karar vermek.

4- TBMM'nin Türkiye'deki sağlık meslekleri mezuniyet sonrası eğitimi için tahsis ettiği mali kaynakların bu eğitimi yürütmeye yetkili kurumlar arasında nasıl dağıtılacağına karar vermek bu kaynakların kullanımını denetlemek.

Komisyounun yapısı;

Komisyoun dört komiteden oluşur.

1- Mezuniyet sonrası hekimlik eğitimi komitesi

Komisyounun yukarıdaki görev ve yetkilerini tıp uzmanlıkları dahil olmak üzere tüm mezuniyet sonrası eğitim alanında yürütür. Komite üyelerinin üçte biri hükümetin atadığı, üçte biri tıp fakülteleri - Sağlık Bakanlığı- SSK- Milli Savunma Bakanlığı eğitim hastanelerinde uzmanlık eğitimi vermeye yetkili kişilerin kendi aralarında seçim ile gönderdikleri üyelerden oluşur. Diğer üçte biri ise Türk Tabipleri

Birliği'nin uzmanlık eğitimi vermeye yetkili üyeleri arasında seçimle gönderdiği üyelerdir.

2- Mezuniyet sonrası diş hekimliği komitesi

3- Mezuniyet sonrası eczacılık eğitimi komitesi

4- Mezuniyet sonrası hemşirelik-ebelik-sağlık Teknisyenliği eğitimi komitesi

Yukarıdaki komiteler, komisyonun ilgili sahalardaki görev ve yetkilerini yürütür. Komite üyelerinin üçte birini hükümet açar. Üçte biri ilgili mesleklerin mezuniyet sonrası eğitimini yürüten kurumlardan seçim ile gelir. Üçte biri ise ilgili meslek birliklerinin gönderdikleri üyelerden oluşur.

Sağlık araştırmaları komisyonu

1- Türkiye'de toplumun sağlık düzeyinin korunması ve yükseltilmesi yönündeki bilgi eksikliklerinin giderilmesi için öncelikler tespit etmek ve bu konuda araştırma stratejileri oluşturmak.

2- TBMM'nin Türkiye'de sağlık alanındaki araştırma-geliştirme çalışmaları için tahsis ettiği mali kaynakların, akademinin saptadığı araştırma sırtajilerinin gerçekleşmesini sağlayacak şekilde hangi kurum veya araştırma projelerine dağıtılacağına karar vermek.

3- Türkiye'deki bilimsel yayınların niteliğini ve kabul edebilirliğini geliştirmek.

4- Kurumdan maddi kaynak talep etmeyen araştırmaların eşgüdümünü sağlamak.

Komisyonun yapısı;

Komisyon üyelerinin beşte ikisini hükümet atar. Beşte ikisi Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu başta olmak üzere tüm kamu sağlık araştırma enstitülerinde çalışan profesyonel araştırmacılar içinde seçim ile gönderilen üyelerden oluşur. Beşte biri ise sağlık meslek birliklerinin gönderdiği üyelerdir.

Sağlık eğitimi komisyonu

1- Türkiye toplumunun daha sağlıklı bir yaşam sürecine yönelik olarak, toplumun ihtiyacı ve bilmesinde hakkı olan sağlık bilgilerini saptamak. Bu bilgilerin hangi davranış değiştirebilecek eğitim-propaganda stratejisi ile topluma aktarılacağını belirlemek, uygulamak.

2- TBMM'nin Türkiye'de toplumun sağlık eğitimi için tahsis ettiği kaynakların, bu eğitimi yürütecek kurumlar arasında nasıl dağıtılacağına karar vermek ve bu kaynakların kullanımını denetlemek.

Komisyonu yapısı;

Komisyonun yapısı;

Komisyon hükümetin atadığı üyelerden, örgün ve yaygın eğitim kurumları temsilcilerinden, TRT ve basın konseyi gibi kamuoyu oluşturan kurumların ve sağlık meslek birliklerinin temsilcilerinden oluşur.

Hasta hakları ve şikayetleri komisyonu

1- Türkiye'de hasta haklarının durumunu global olarak izlemek. Bu hakların ihlal edildiği durumları saptamak ve değerlendirmek. Hasta ve sağlam in-

sanların Türkiye sağlık sektörü ile ilgili şikayetlerini kabul etmek ve değerlendirmek.

2- Değerlendirmeleri sonucunda, mesleki uygulama ile ilgili hata ve ihmalleri akademinin ilgili komisyonlarına bu konularda tedbirler alınması amacıyla iletmek. Hata-ihmallerin kaynak ve nedenleri akademinin göre-yetki sahası dışında olduğu durumlarda, alınması gereken tedbirlerle ilgili önerilerini ilgili kurumlara iletmek.

Komisyonun yapısı;

Komisyon hükümetin atadığı üyelerden ve sağlık hizmetini kullanan kesimleri temsil edebilecek örgütlerin temsilcilerinden (sendikalar, sağlık meslekleri dışı meslek birlikleri, Türkiye Belediyeler ve muhtarlar birlikleri, vb.) sağlık meslek birlikleri temsilcilerine oluşur.

Akademinin esas görevlerinin ve sahip olduğu yetkileri yürütecek olan bu altı ana komisyon dışında, sağlık sektöründe gerekli görülen her konuda koordinasyon oluşturulabilir.

Türkiye sağlık sektörünün bugünkü dağınık yapısı gözönüne alındığında, akademinin kuruluşu ile birlikte aşağıdaki koordinasyon kurullarının hemen kurulması düşünülebilir. Bu kurulları oluşturan üyeler akademi meclisinin üyesi değildirlerdir.

Sağlık hizmetleri koordinasyon kurulu

Türkiye'de koruyucu tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmeti yürüten kurumların, toplumun sağlık düzeyini koruma ve yükseltmedeki performanslarını izlemek. Sağlık hizmeti sektörünün performansının global olarak artırılması yönünde projeler geliştirmek.

Kurul ve görevini yürütürken, sağlık hizmeti veren kurumlarda hizmet ile ilgili her türlü bilgiyi edinebilme yetkisi ile donatılmalıdır.

Kurul, Sağlık Bakanlığı SSK, tıp fakültesi hastaneleri, Milli Savunma Bakanlığı Sağlık Hizmeti Kurumları, diğer kamu sağlık kurumları (belediyeler, Milli Eğitim Bakanlığı, PTT, KİT, DDY, İçişleri Bakanlığı) ve özel hastane-sağlık kurumu yönetimlerinin göndereceği temsilcilerden oluşur.

Sağlık hizmetleri finansmanı koordinasyonu kurulu

Görev ve yetkileri;

1- Sağlık hizmetlerinin (doğrudan kişisel harcamalar dışında) finanse eden kurumların, kaynakların kullanılmasını, toplumun sağlık düzeyini koruma ve yükseltmedeki performansları yönünden izlemek.

2- Sağlık hizmetleri finans kurumlarının verimliğinin global olarak artırılması yönünde projeler geliştirmek.

3- Sağlık hizmetleri finansmanı ile ilgili her türlü bilgiyi sağlayabilmek.

Kurul, Maliye Bakanlığı SSK, Emekli Sandığı, Bağ Kur ve özel sağlık sigorta şirketleri temsilcilerinden oluşur.